

Riu Besòs

Sant Adrià de Besòs

Ubicació

Comarca: Barcelonès
Lloc/Adreça: Sant Adrià de Besòs
Alçada: 14

Coordenades:

Latitud: 41.422697399172
Longitud: 2.2262872593702
UTM Est (X): 435347
UTM Nord (Y): 4585971

Classificació

Número de fitxa: 08194 - 100
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia: Zona d'interès
Estil / època: Historicista
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat: Pública
Titular: Agència Catalana de l'Aigua (Generalitat de Catalunya).

Fitxes associades:

[Festa dels Passadors](#)

[Topònim "Besossada"](#)

[Ofici de passador](#)

[Gegants vells de Sant Adrià de Besòs: l'Adrià, la Natàlia i l'Eulàlia.](#)

[Sèquia Madriguera](#)

Autoria de la fitxa: Equip de treball de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde" (ASAB)

Data de registre de la fitxa: dl., 12/03/2018 - 01:00

Data de la darrera revisió: dc., 26/05/2021 - 01:00

Descripció

El riu Besòs neix al Vallès Oriental, de l'aiguabarreig dels rius Mogent i Congost. Amb un curs de 17,7 quilòmetres, desemboca a la Mediterrània, en el terme de Sant Adrià de Besòs. La conca, amb una superfície de 1.038 km² té un règim hidrològic mediterrani, i un cabal d'estiatge molt baix a la desembocadura, que pot augmentar de manera sobtada amb les tempestes de finals d'estiu i tardor. Els punts culminants de la divisòria d'aigües són el Pla de la Calma i el Tagamanent al Montseny, la Mola i el Montcau a Sant Llorenç de Munt, el Tibidabo a Collserola i ,finalment, el Corredor. La xarxa de drenatge, configurada per la major part dels cursos que s'originen a la part meridional de la serralada Prelitoral és asimètrica. L'eix principal està format pels rius Congost i Besòs al qual s'uneix pel marge esquerre el Mogent i pel marge dret la riera de Caldes, el Tenes i el Ripoll. Té dos aqüífers destacables, el delta del Besòs i la cubeta de la Llagosta, ambdós amb una capacitat de 110 hm³ aproximadament. El tram del riu que es troba dins l'àrea d'influència del Parc Fluvial està regulat per 11 preses inflables, que regulen el nivell de la làmina d'aigua. El tram es pot dividir en tres àrees bàsiques: una zona humida i protegida a la zona nord, un espai públic i la desembocadura repartides entre varis municipis: Montcada i Reixac, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Barcelona, i que no es poden entendre dissociades. La zona humida del Parc se situa al nord, des de l'aiguabarreig del riu Ripoll amb el Besòs al municipi de Montcada i Reixac fins al pont de la carretera B-20 que travessa pel municipi de Santa Coloma de Gramenet, amb un total de 3,8 Km. La llera dreta, té un espai restringit al públic ja que conté 8 hectàrees amb 60 parcel·les d'aiguamolls i amb importants plantacions de canyís envoltat per vegetació de prat, plantats en un substrat de grava, que realitzen el tractament terciari d'un trenta per cent de l'efluent de la depuradora d'aigües residuals de Montcada. L'arranjament i protecció de les lleres i els 450 m de desembocadura, fins a 5 Km riu amunt han permès recuperar en part un paisatge humit, la millora progressiva de la qualitat de l'aigua i un ambient idoni per a la fauna, amb més de dues-centes espècies d'ocells diferents (que hi viuen, nidifiquen i/o transiten), serps i vertebrats com el gripau corredor, la tortuga de rierol o la reineta i diverses varietats de peixos, com la bagra i l'anguila i la carpa, llopets de riu, etc. L'espai d'ús públic, un total de gairebé 5 Km de longitud, està compartit pels municipis de Barcelona, Sant Adrià de Besòs i Santa Coloma de Gramenet. Ocupa la llera esquerra i una part de la dreta amb 22ha de gespa composta per una barreja de festuca, margall i gram. Es rega amb aigua freàtica tractada. Prop de l'aigua hi ha espècies pròpies del prat fluvial amb vegetació ruderal, canya que es manté controlada, alfals i trepadella entre d'altres. En les illes fluvials, marges i més lligada a l'aigua, la vegetació creix de forma espontània i es regula per les crescudes del riu. També hi ha un espai asfaltat per a bicicletes. Té una vintena d'accessos amb rampes accessibles que permeten accedir-hi i sortir-ne en cas d'inundacions. La desembocadura, ocupa els 450 m. No és accessible al públic. Presenta retalls de vegetació mediterrània adaptada a la salinitat elevada, com el tamariu, el llentiscle i l'arç blanc entre d'altres. Per tal d'afavorir la cobertura vegetal de prat es va realitzar una hidrosembra que es manté estable. Aquest paisatge suposa un pulmó verd per a la zona. Allotja una diversitat important de fauna i organismes alhora que connecta el massís de Collserola i la Serralada de Marina i el front litoral amb terres endins i és sobretot un espai clau en les rutes migratòries dels ocells.

Observacions:

El riu Besòs ha originat la paraula besossades, que fa referència a les crescudes del riu en el seu pas per Sant Adrià de Besòs.

Història

Fins a la dècada dels anys vint del segle XX el municipi era predominantment agrícola. Les terres, riques en sediments, progressivament van veure's desplaçades per la indústria i la construcció d'habitatges.

Actualment està resseguit per importants vies de comunicació. Les aigües del riu han estat històricament emprades per al regadiu dels conreus de Barcelona i entorns. En aquest sentit, ja al segle X a Montcada i Reixac s'inicia la construcció del Rec Comtal, una estructura hidràulica de primer ordre que perdura fins el s. XIX, per portar l'aigua fins a la capital i fer funcionar diversos molins construïts al llarg del seu traçat com el del Clot. Durant els anys 70 i 80 del s. XX degut a la forta pressió demogràfica i industrial es converteix en el riu més contaminat d'Europa. Aprofitant l'arribada de les Olimpíades l'any 1992, i la remodelació urbanística del Fòrum Universal de les Cultures l'any 2004, es promouen campanyes molt importants de neteja, rehabilitació dels espais naturals i del delta i s'inaugura el Parc Fluvial del Besòs que ocupa un total de nou quilòmetres i 115 hectàrees. En el seu pas pel municipi de Sant Adrià, la zona de domini públic hidràulic és competència de l'Agència Catalana de l'Aigua, mentre que les lleres del riu, un cop amb el vist i plau d'aquest organisme estan gestionades pel Parc Fluvial del Besòs, gestionat íntegrament per la Diputació de Barcelona, mitjançant l'Oficina Tècnica d'Acció Territorial de l'Àrea d'Infraestructures i Espais Naturals mitjançant un Conveni de col·laboració entre els ajuntament de Barcelona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs, Montcada i Reixac i el Consorci per a la Defensa de la Conca del riu Besòs. L'any 2012 la Generalitat de Catalunya, a petició de l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs, declara refugi de pesca la desembocadura del riu Besòs. L'onze de desembre de 2019 degut al vessament de dissolvent al riu provocat per un incendi a una planta de reciclatge de dissolvents, va provocar un desastre ecològic sense precedents i la fiscalia de delictes contra el medi ambient va obrir diligències. La zona del parc fluvial d'ús públic està regulada amb uns horaris segons l'estació de l'any i durant la nit està tancat. Tots els accessos disposen de senyals d'entrada amb plafons adossats als murs amb el nom d'accés i pictogrames informatius. Hi ha presència de càmeres disposades en punts estratègics per controlar en tot moment l'estat hidrològic de la llera des d'un centre de control, que en activar l'alerta es fa a través de megafonia, senyals òptiques i acústiques repartides en llarg dels murs dels dos marges del parc. El 15 de juliol de 2020 s'acordonen les zones de platja i dunes adjacents a la desembocadura per tal de promoure la biodiversitat dels hàbitats, la flora i la fauna en aquesta zona i evitar així la presència humana

Bibliografia

ALZINA, Josep Rafael; PIULACHS, Mayte (2002). Sant Adrià de Besòs, història d'un canvi, pp. 174 i 175. Ed. El Punt. Sant Adrià de Besòs. CASAS I SORIANO, J.; MÁRQUEZ I BERROCAL, M. (1996): Història social de Sant Adrià de Besòs. Vol. I. La Població: segles XVIII-XX. Hacer Editorial. Barcelona. LLANÉS GUTIÉRREZ, F. (1950): Viaje a San Adrián de Besós. Guía práctica y curiosa de la población. PERPIÑAN, D.; LARRUY, J.; DEVIS, J. (2003). La comunidad faunística i florística del Parc Fluvial del Besòs. Informe 2020. Pp. 197. Diputació de Barcelona. Barcelona. PERPIÑAN, D.; LARRUY, J. (2003). Utilización de plantaciones artificiales de carrizo (*Phragmites australis*) por el carricero común (*Acrocephalus scriptaceus*) en el río Besós (NE España). Reunión de expertos en manejo de vegetación helofítica. Su aplicación en la conservación del carricero cejudo. Palència, del 22 al 24 d'agost de 2003. Viure Sant Adrià de Besòs. Revista d'informació municipal. 45, setembre 1985. Viure Sant Adrià de Besòs. Revista d'informació municipal. Gener 1988. Viure Sant Adrià. Revista d'informació municipal. 75, maig 1988. Viure Sant Adrià de Besòs. Revista d'informació municipal. 2. 1989 (1989-1990). Viure Sant Adrià de Besòs. Revista d'informació municipal. 2, maig - juny de 1992. Viure Sant Adrià de Besòs. Revista d'informació municipal. 80, maig de 2004. Viure Sant Adrià. Revista d'informació municipal. 57, gener - febrer de 2002. <https://parcs.diba.cat/web/fluvial/inici> <https://www.diba.cat/es/web/sala-de-premsa/-/el-parc-fluvial-del-besos-tancat-per-l-emergencia-declarada-en-les-aigues-del-riu> https://parcs.diba.cat/documents/5280469/6909959/Annex+4_ocellsPFB2017/ecaf1a57-dee4-4190-b6fc-d003fdf1a1b1 <https://beteve.cat/medi-ambient/desastre-ecologic-riu-besos-peixos-morts-incendi-montornes/> <https://www.ccma.cat/324/declaren-lemergencia-al-riu-besos-per-la-contaminacio-de-lincendi-de-montornes/noticia/2970543/> <http://www.lavanguardia.com/local/barcelones-nord/20130418/54371274244/besos-cloaca-fluvial.html> <https://parcs.diba.cat/web/l-informatiu/-/parc->

fluvial-l-incivisme-les-riuades-i-la-depredacio-natural-fan-fracassar-la-nidificacio-del-corriol-petit-al-parc-fluvial-del-besos <http://www.ornitologia.org/monitoratge/atles12.htm> <http://www.sioc.cat/> <http://www.sant-adria.net/sant-adria-per-temes/medi-ambient/fauna-i-flora/es-declara-refugi-de-pesca-la-desembocadura-del-riu-besos> <http://hispagua.cedex.es/sites/default/files/DOGC20101126.pdf>

